

Skoleutvikling i Fosen-regionen

Rapport fra ekstern vurdering
på Strand skole uke 13 2019

Strand skole 25. – 28. mars 2019

Vurderingstema:

Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

Innhold

I. Forord.....	3
Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling	4
II. Fakta om skolen	6
III. Valg av hovedutfordring	7
IV. Fremtidsbilde	7
V. Tegn på god praksis og praksis som kan bli bedre.....	9
VI. Etterord	19
Vedlegg A.....	23
Deltakere i ekstern vurdering	23
Begrunnelse for valg av informanter	23
Vedlegg B. Tidsplan og aktiviteter.....	23
Ståstedsanalyse og Organisasjonsanalyse.....	25
Dokumentanalyse	25
Samtaleguider	10
Møte	25
Observasjon	25
HYPERLINK "bookmark://_Toc528844764"	25

I. Forord

Vi vil få takke for ei fin uke som gjester på Strand skole. Vi har møtt mange hyggelige elever, foreldre, lærere og ledere som alle tydelig uttrykker at de er glad i skolen sin. Strand skole er en skole hvor alle kjenner alle. De som jobber og får sin undervisning her, sier at de setter pris på at skolen ikke er for stor. Vi opplever at det er en god stemning på skolen både blant de ansatte, elevene og de foresatte. Latteren sitter løst og alle ser ut til å trives i hverandres selskap. Det nevnes ofte at skolen er inne i en positiv giv på mange områder. Skolen har mange styrkeområder, men vi vil spesielt trekke frem den gode atmosfæren som "sitter i veggene" ved Strand skole. Det er viktig å ta vare på det gode samholdet i arbeidet med å utvikle skolen på nye områder. Strand har valgt lesing som grunnleggende ferdighet som sitt utviklingsområde. Vi opplever at det er en genuin interesse blant de ansatte for å få satt leseopplæringen ved skolen inn i et godt system til beste for alle elever. Vi synes dette lover godt for utviklingsarbeidet på området lesing for Strand skole. Vi ønsker dere lykke til og håper at vår rapport kan være til hjelp i arbeidet.

Mvh eksternvurdererne v/

Gina Sakariassen og Hilde K. Lorentsen

Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling

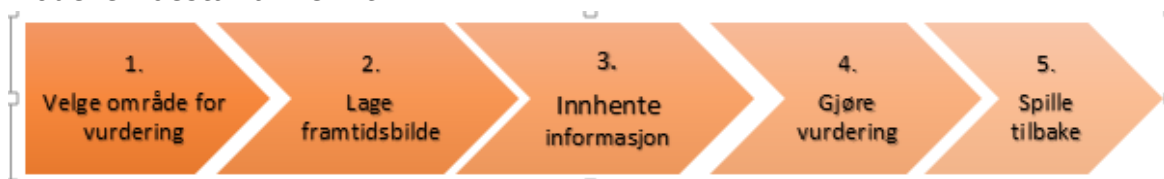
Hva er ekstern skolevurdering?

Ekstern skolevurdering er et verktøy for skoleutvikling.

Forskrift til opplæringsloven, kapittel 2, §2-1 om skolebasert vurdering, sier at alle skoleeiere er pålagt å ha et system for vurdering av skolens virksomhet, internt eller eksternt. I forskriften nevnes det ikke hvordan den skolebaserte vurderingen skal gjennomføres, men en av måtene er ekstern vurdering. Dette verktøyet blir brukt i mange kommuner og regioner for å forsterke utviklingsarbeidet på skolene.

Fosen-regionen bygger denne vurderingsmodellen på en tilpasset versjon av Hardanger/Voss-regionen sin skolevurderingsmetodikk.

Modellen består av fem trinn:

Ståstedsanalysen

Før den eksterne skolevurderingen har skolen gjennomført ståstedsanalysen, et analyseverktøy som hjelper skoleeiere og skolene med å kartlegge hvilke områder som bør utvikles. Dette verktøyet tar utgangspunkt i kvalitetsindikatorer som nasjonale prøver, elevundersøkelsen og andre undersøkelser som brukes lokalt. Ut fra analysen av disse resultatene og eventuelt andre undersøkelser, valgte skolen tema for den eksterne skolevurderingen:

Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

Vurderingsrapporten

Rapporten gjenspeiler det eksterne vurdererteamets konklusjoner om det valgte temaet for vurdering av skolen. I tillegg til målformuleringer, er det satt opp konkrete utsagn om hva som kjennetegner god praksis. Disse tegnene er basert på lov- og regelverk og god pedagogisk praksis, samt at det er selve kjernen i vurderingsprosessen og viser idealbildet for skolens ønskede praksis innenfor vurderingstemaet. Tegnene settes inn i et skjema som kalles «Fremtidssbilde.»

Et bredt spekter av interessenter har uttalt seg om skolens nåværende praksis i forhold til tegnene på god praksis. Det er gjennomført observasjoner i klassene og i skolemiljøet og vurdererparet har hatt tilgang til dokumenter av betydning for den vurderinga som er gjennomført. I tillegg har vurdererne innhentet informasjon fra skoleledelsen, lærere, elever, foreldre og eventuelt annet personale.

Selve vurderingsuka har vart i fire dager, og siste dag av vurderinga ble denne rapporten lagt fram med funnene for skolen. Rapporten trekker fram tegn på god praksis og tegn på praksis som kan bli bedre for skolen. Konklusjonene i rapporten skal være til hjelp i det videre arbeidet med det valgte temaet.

Det viktigste utviklingsarbeidet skjer på skolen når skolen sammen skal følge opp funnene og refleksjonene fra vurderingsuka og sammen jobbe med å bli en bedre skole.

Om regionen:

17 skoler i 6 kommuner på Fosen har gått sammen om ekstern vurdering i lokalt vurderingsarbeid.

Osen, Roan, Åfjord, Indre Fosen, Bjugn og Ørland gjennomfører ekstern vurdering på tvers av kommunegrenser, gjennom en felles nedsatt vurderingsgruppe

Hvem er vurderingsgruppa?

10 personer i Fosen-regionen er engasjerte i vurderingsgruppa. De har bred pedagogisk bakgrunn, og skal vurdere de 17 skolene som deltar. Hver skole skal i løpet av tre år bli vurdert.

To vurderere gjennomfører vurdering på hver skole, og ingen skal vurdere skole i egen kommune. Fosen regionråd har ansvar for å koordinere ekstern skolevurdering i regionen.

II. Fakta om skolen

Strand barne- og ungdomsskole

Strand barne- og ungdomsskole ligger på Strand, med en idyllisk utsikt mot sjøen. Det er nærhet til fjell, skog og sjø. Skolekretsen omfatter alle barn i Osen kommune, bortsett fra elever som bor på Seter/Sætervika.

Skolen har 90 elever fordelt på 1.-10. trinn. Skolen er fulldelt bortsett fra en klasse på 9. og 10. trinn, men er slått sammen i tre grupper i praktisk og estetiske fag. Skolen inneholder også voksenopplæring og grunnskole for voksne. Det er en fantastisk gruppe mennesker som samhandler på skolen vår fra yngst til eldst, barn og voksne og ulike arbeidsgrupper. Vi er alle stolte av skolen vår.

Skolen på Strand!

Vi vil og vi kan!!!

Knut Johan Monkan

Rektor Strand barne- og ungdomsskole

III. Valg av hovedutfordring

Som følge av resultatene i Ståstedsanalysen, SWOT-analyse og resultater fra Nasjonale prøver har Strand skole valgt som hovedutfordring temaet:

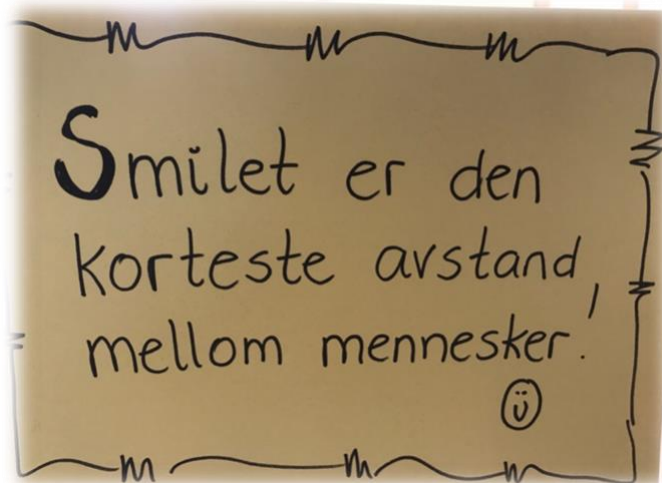
Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

IV. Fremtidsbilde

Vurderingstema ved Strand skole våren 2019: Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

Kvalitetsmål	Tegn på god praksis
Elevperspektiv Elevene utvikler leseferdigheter som redskap for læring i alle fag	<ul style="list-style-type: none">○ Elevene er kjent med hvilke lesestrategier de kan bruke til ulike tekster○ Elevene viser forståelse for det de leser gjennom muntlig og skriftlig refleksjon○ Elevene er bevisste sin egen begreps- og leseutvikling○ Elevene viser glede og engasjement for lesing
Lærerperspektiv Lærerne driver systematisk opplæring i lesing på alle trinn i alle fag	<ul style="list-style-type: none">○ Alle lærere vektlegger lesing som grunnleggende ferdighet for læring i alle fag som legger til rette for gode leseopplevelser○ Lærerne motiverer og forklarer den enkelte elev hva som fremmer utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag○ Lærerne har fokus på begrepslæring i alle fag○ Lærerne bruker data fra kartleggingsprøver og nasjonale prøver til å tilpasse leseopplæringa til den enkelte elev i alle fag
Skole/hjem-perspektiv Skolen har god dialog med foresatte om elevens utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet	<ul style="list-style-type: none">○ Foresatte er kjente med hvordan skolen arbeider med utvikling av elevenes leseferdigheter○ Foresatte får opplæring i og er bevisste hvordan de best mulig kan motivere og støtte elevene med leseopplæringen○ Foresatte orienteres om resultat etter kartlegging og nødvendige tiltak for videre utvikling av leseferdigheter for sitt barn○ Lesing som grunnleggende ferdighet er tema i møter mellom skole og hjem
Organisasjonsperspektiv Skolens systematiske arbeid med lesing som grunnleggende ferdighet bidrar til gode læringsresultater hos elevene	<ul style="list-style-type: none">○ Skolen har en plan for hvordan lesing som grunnleggende ferdighet ivaretas i alle fag○ Skolen har en plan for bruk av resultater fra kartlegginger og nasjonale prøver○ Skoleledelsen følger opp arbeidet med kompetanseheving, refleksjon og erfaringsutveksling innenfor lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag○ Skolen arbeider bevisst med hvordan foresatte kan bidra positivt til elevenes læring og utvikling i lesing

V. Tegn på god praksis og praksis som kan bli bedre

Elevperspektiv

Elevene utvikler leseferdigheter som redskap for læring i alle fag

- *Elevene er kjent med hvilke lesestrategier de kan bruke i ulike tekster*
- *Elevene viser forståelse for det de leser gjennom muntlig og skriftlig refleksjon*
- *Elevene er bevisste sin egen begreps- og leseutvikling*
- *Elevene viser glede og engasjement for lesing*

God praksis:

Elevene på barnetrinnet forteller at de liker godt å lese, og at de leser på skolen og hjemme. De leser bøker, tegneserier og på nett. På skolen leser noen på starten av skoledagen, noen har lesekvart eller lesesiesta, og noen får lese når de er ferdige med annet arbeid. Vi har også observert at elevene har bøker liggende i hylla si. Skolen har et innholdsrikt skolebibliotek som ivaretas av kommunens biblioteksjef. Elevene på de fleste trinn forteller at de vet hva de kan gjøre før de begynner å lese en tekst. De vet hva en læringsstrategi er, og kan fortelle om ulike strategier de kan bruke. Vi så eksempler på presentasjon og bruk av læringsstrategier. De yngste elevene kunne referere til flere begrep knyttet til ulike strategier. De fortalte også hva de kunne gjøre før, under og etter tekstlesing.

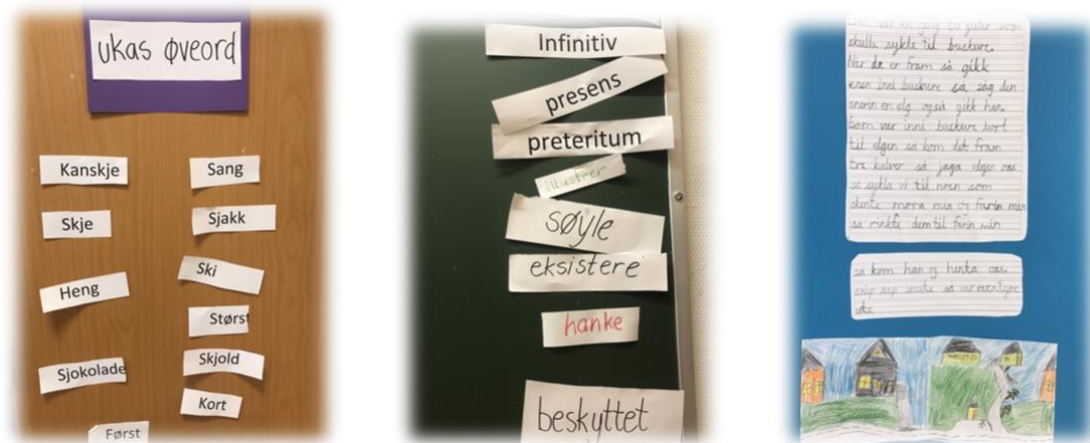
Elevene forteller at de ofte gjør skriftlige oppgaver etter at de har lest en tekst på skolen, og at de også går igjennom oppgavene i etterkant. Elevenes leseferdigheter blir jevnlig kartlagt og de får i etterkant tekster tilpasset deres nivå. Når elevene skal beskrive hvordan de skal bli bedre lesere, er svaret klart: Vi må lese mer! Flere elever uttrykte at de hadde stor glede av å lese på fritiden og viste et engasjement for både skjønnlitterære og faktabaserte bøker. Vi så eksempler på elever som var engasjerte og ivrig deltagende i egen læring knyttet til bearbeiding av faktatekst.

Praksis som kan bli bedre:

Elevene på ungdomstrinnet uttrykker at de ikke liker å lese. De leser lite bøker på fritiden, og de synes enkelte av lærebøkene er vanskelige. De sier at mye av det de må lese av tekster og bøker i fag er "gammeldags" og av liten interesse for dem. De eldste elevene uttrykker ønske om arenaer for gode leseopplevelser og valgfrie leseoppgaver som hjelper dem til å beholde lesegleden oppover i trinnene. Vi ser at mye av undervisningen som skjer ved Strand skole baserer seg på bruk av lærebøker som er noen år gamle.

I arbeidet med tekster forteller elevene at de i etterkant gjør oppgaver knyttet til det de har lest. De forteller også at de i etter å ha lest en tekst kan gå igjennom vanskelige ord fra teksten, men det var ingen av våre informanter på de eldste trinnene som sa at forklaring av vanskelige ord og begreper var en del av forberedelsene i forkant av tekstlesing. Elevene forteller i liten grad om refleksjon rundt tekster, eller andre aktiviteter hvor de kan bearbeide leste tekster. Vi har heller ikke sett mange aktiviteter knyttet til bearbeiding av lest tekst. Vi så mange eksempler på elever som løste oppgaver på egen hånd etter å ha lest tekst. Elever som bedrev individuelt arbeid var en hyppig benyttet arbeidsmetode under våre observasjoner. Tall fra Ståstedsanalysen bekrefter dette.

De elevene vi snakket med har lite kunnskap om hva de kan gjøre for å bli bedre lesere. De eldste elevene vi snakket med, fortalte at de i liten grad benytter ulike læringsstrategier som redskap for læring i fagene. "Det kommer an på hvilken lærer vi har", var en hyppig kommentar fra elevene.

Lærerperspektiv

Lærerne driver systematisk opplæring i lesing på alle trinn i alle fag

- *Alle lærere vektlegger lesing som grunnleggende ferdighet for læring i alle fag som legger til rette for gode leseopplevelser*
- *Lærerne motiverer og forklarer den enkelte elev hva som fremmer utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag*
- *Lærerne har fokus på begrepslæring i alle fag*
- *Lærerne bruker data fra kartleggingsprøver og nasjonale prøver til å tilpasse leseopplæringa til den enkelte elev i alle fag*

God praksis:

Vi hørte i samtaler med lærerne, ledelsen, elevene og foreldrene om lærere som i ulik grad og på ulike måter legger til rette for gode leseopplevelser for elevene ved Strand skole. Gjennom våre samtaler med informantene kunne vi anta at selve begrepet "lesing som grunnleggende ferdighet" i noen tilfeller ikke var et omforent begrep blant de ansatte på Strand skole.

Likevel så vi lærere som ønsket å skape arenaer for gode leseopplevelser for elevene. Gjennom for eksempel lesekvart og lesesiesta på noen trinn fikk elevene bedrive valgfri lesing. Lesing som grunnleggende ferdighet som redskap for læring ble vektlagt i flere av klassene vi var inne i. Vi så også at mange årsplaner har definert lesing som grunnleggende ferdighet inn i sine planer. Vi møtte flere elever som forteller om gode leseopplevelser, men ofte

var disse knyttet til det de fikk velge selv. Vi så også bruk av felles lesing og modellering av lesing i fagene.

Vi så mange tegn på at begreper og systematisk begrepslæring er et område som mange lærere på Strand skole vektlegger i sin undervisning, spesielt på de laveste trinnene.

Strand skole er i gang med en snuoperasjon knyttet til bruk av kartleggingsprøver og nasjonale prøver som utgangspunkt for å tilpasse leseopplæringen til den enkelte elev i alle fag. Det fortelles at det er igangsatt et arbeid for å bruke resultatene fra nasjonale prøver på en systematisk måte. Skolen er på den måten på vei i sitt arbeid med å bevisstgjøre alle lærere om at de har et ansvar for leseopplæringen. Vi hører om en skole som har satt i gang kompetanseheving i personalet gjennom bruk av SOL (systematisk overvåkning av leseutvikling). Denne satsingen er foreløpig i en startfase og dermed ikke kommet helt "under huden" på alle lærere. Vi hører om og observerer flere lærere som har iverksatt tiltak for å ivareta elevenes leseutvikling og tilpasse opplæringen til den enkelte elev. Lærerne forteller om et felles fokus på SOL som har gitt de ansatte et nytt vokabular i pedagogiske diskusjoner og samtaler knyttet til lesing. SOL vektlegger observasjon av elevens høytlesing samt fokus på å la elevene lese ukjent tekst som viktig. Dette gir lærerne nyttig informasjon om elevenes leseutvikling. Ved å benytte SOL får lærere en oversikt over hvor elevene er i sin individuelle leseutvikling. Lærerne forteller at kartleggingen forplikter til å iverksette tiltak som stimulerer til videre utvikling for elevene. Relevante tekster er viktig i denne forbindelse. Lærerne forteller også om god støtte og veiledning fra skolens leseveiledere i arbeidet med tilrettelagt leseopplæring. SOL vektlegger observasjon av leseflyt som viktig. For å observere leseflyt må elevene lese høyt for lærer. Lærere må ha kompetanse til å oppdage hva elevene trenger veiledning på. Vi hører om en skole som er på god vei til å innhente denne kompetansen for sine ansatte.

Praksis som kan bli bedre:

I våre samtaler med elever, ansatte, ledelse og foreldre ved Strand skole hører vi om en skole som nå er inne i en positiv utvikling på mange områder. Likevel vektlegger alle informanter at det er en vei igjen å gå før skolen kan si at de har lik praksis på områder som omhandler lesing som grunnleggende ferdighet som omfatter alle elever. Alle informanter forteller at praksisen som bedrives på Strand skole er opp til den enkelte lærer i de enkelte fag. Det bekreftes at det ikke foreligger systematiske og forpliktende planer for leseopplæringen på Strand skole. Det kommer frem at det er opp til den enkelte lærer å bestemme praksisen for sin gruppe. Det foreligger ikke konkrete planer for iverksetting av tiltak for å fremme den enkelte elevs leseutvikling. Arbeidet med bruk av SOL og analyse av nasjonale prøver er i en startfase og er ikke godt nok fundamentert til å forplikte hele personalet.

De ansatte ønsker seg en mer gjennomgripende plan for leseopplæringen ved Strand skole. Det kommer i samtale med lærerne frem at Strand skole mangler et felles perspektiv på hva leseopplæringen bør omfatte på hvert enkelt trinn. Felles strategier er ikke godt nok etablert, og det uttales at den grunnleggende leseopplæringen er for mye opp til hver enkelt lærer. Valg av metoder i begynneropplæringen ved Strand skole er ikke definert. Hyppig skifte av kontaktlærere kan være med på å gjøre opplæringen sårbar. Det fortelles at lesing ofte er i fokus på foreldremøtene på småskoletrinnene, men at dette fokuset forsvinner lenger opp på trinnene.

Vi hører om bruk av strategisk plan for Nord-Fosen sin mal for kartleggingsprøver på de fleste trinnene. Det kommer frem i personalgruppa at det er et behov for å justere innholdet planen, slik at den også omfatter skolens arbeid med SOL. Videre kommer det frem både i personalgruppa og elevgruppa at arbeidet med lesestrategier som redskap for læring i fagene ikke er i fokus på de høyeste trinnene. De elevene vi snakket med opplever at opplæringen av ulike lesestrategier blir mer en instrumentell tilnærming enn et redskap for læring i fagene. De eldste elevene opplever ikke en reell innflytelse på sin egen leseopplæring.

Skole/hjem-perspektiv

Skolen har god dialog med foresatte om elevenes utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet

- *Foresatte er kjent med hvordan skolen arbeider med utvikling av elevenes leseferdigheter*
- *Foresatte får opplæring i og er bevisste hvordan de best mulig kan motivere og støtte elevene med leseopplæringen*
- *Foresatte orienteres om resultat etter kartlegging og nødvendige tiltak for videre utvikling av leseferdigheter for sitt barn*
- *Lesing som grunnleggende ferdighet er tema i møter mellom skole og hjem*

God praksis:

Foresatte opplever at det er stort fokus på leseferdigheter på Strand skole, og at dette jevnlig er tema på foreldremøter og utviklingssamtaler. De foresatte sier det er en ærlig og åpen dialog om elevenes leseutvikling på utviklingssamtalene. Mange foreldre er informert om bruk av SOL som kartleggingsverktøy, og får i også i ettertid informasjon om elevens ståsted i leseutviklingen. De foresatte vi snakket med var opptatt av å fremheve Strand skole som en skole i positiv utvikling. De foresatte som har hatt barn på skolen over flere år, forteller om at skolens arbeid er på rett vei. De opplever en større stabilitet i lærergruppa og at ansatte er genuint opptatt av å skape en god skole for alle elever.

Foreldreskolen for skolestarterne trekkes fram som et positivt tiltak. Der får foresatte informasjon om barnas leseopplæring, og hvordan de kan støtte sitt barn i leseopplæringen hjemme. På foreldreskolen får de foresatte bli kjent med metoder lærerne bruker i undervisningen sin. Tilbudet om foreldreskole er noe som er gitt de to siste årene, og som foresatte håper blir et fast innslag for skolestartere hver høst. Dette er også noe som ledelsen ved skolen ønsker å prioritere.

Praksis som kan bli bedre:

Fokus på lesing som grunnleggende ferdighet blir mindre jo høyere opp i trinnene elevene kommer, og på ungdomstrinnet har foresatte inntrykk av at leseferdighetene skal være på plass. De foresatte sier at de vet lite om hvordan de kan hjelpe og støtte elevene hjemme. Ikke alle foreldre sier de vet hva SOL innebærer. Skolen er i startfasen med implementering av SOL som kartleggingsverktøy. De foresatte som vi snakket med opplevde at de mottok varierende informasjon avhengig av hvilke lærere eleven har.

Noen foresatte forteller at de opplever at ikke alle tiltak som er avtalt i etterkant av kartlegging, blir fulgt opp av skolen.

De foresatte får informasjon om nasjonale prøver før de gjennomføres. I etterkant får de informasjon om hvordan resultatet er for klassen og skolen/kommunen som helhet. Det har ikke vært noen gjennomgang av nasjonale prøver for den enkelte elev med tanke på å finne ståsted og tiltak for videre leseopplæring, ifølge de foresatte.

Organisasjonsperspektiv

Skolens systematiske arbeid med lesing som grunnleggende ferdighet bidrar til gode læringsresultater hos elevene.

- *Skolen har en plan for hvordan lesing som grunnleggende ferdighet ivaretas i alle fag*
- *Skolen har en plan for bruk av resultater fra kartlegging og nasjonale prøver*
- *Skoleledelsen følger opp arbeidet med kompetanseheving, refleksjon og erfaringsutveksling innenfor lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag*
- *Skolen arbeider bevisst med hvordan foresatte kan bidra positivt til elevenes læring og utvikling i lesing*

God praksis:

Vi har i våre undersøkelser og observasjoner på Strand skole fått kjennskap til en skole som er i utviklingsmodus. Både foresatte, lærere og elever trekker frem arbeid som er igangsatt for å gjøre Strand skole til en bedre skole for elevene på mange områder. Skolen har den senere tiden jobbet med å implementere SOL (systematisk observasjon av leseutvikling) i sitt arbeid med lesing som grunnleggende ferdighet for elevene. I tillegg har skolen erkjent at de trenger et felles fokus på lesekompetanse og utvikling av leseferdigheter hos elevene.

Skolen har satt i gang et arbeid med å analysere resultater fra nasjonale prøver slik at disse kan brukes for å forbedre elevenes lesekompetanse. Vi ble fortalt om leseveiledere ved skolen som jevnlig har møter med trinnene hvor kartleggingsresultater er i fokus. PPT bistår også inn i dette arbeidet. Skolen har benyttet pedagogisk analyseverktøy for å finne opprettholdende faktorer som påvirker resultater på nasjonale prøver.

Skolen ønsker å få satt leseopplæringen og arbeidet med grunnleggende ferdigheter i lesing mer i system gjennom å skape en rød tråd i leseopplæringen som gis på Strand skole. De ansatte etterlyser en

forpliktende plan som kan sikre alle elever på Strand skole en god opplæring i lesing. Ledelsen på skolen uttaler at skolen *har* en plan for hvordan lesing som grunnleggende ferdighet ivaretas i alle fag gjennom SOL-verktøyet og Strategisk plan for Nord-Fosen.

Leseveilederne følger opp elever som strever med lesing gjennom veiledning til lærere, samt at det tilbys intensive lesekurs og språkverksted. Skolen har valgt å sette av ressurser til dette arbeidet og signaliserer med dette at lesing som grunnleggende ferdighet er et satsingsområde for skolen. Ledelsen har jevnlig møter med leseveilederne.

Ledelsen ved Strand skole sier at skolen har dedikerte ansatte som ønsker å gjøre en god jobb med leseopplæringen. Det har vært felles kurs for alle ansatte i forbindelse med innføring av SOL. Assistentene har også deltatt i dette arbeidet.

Vi hørte fra ledelsen ved skolen om foreldreskole som er kommet i gang for foresatte til skolestartere, noe som rapporteres som svært positivt for foresatte som har deltatt. Foreldreskolen er med på å avklare forventninger mellom skole og hjem. Gjennom foreldreskolen gis de foresatte muligheten til å bidra positivt til elevenes læring og utvikling i lesing. Rektor har deltatt på foreldremøtene for alle trinn foregående skoleår. Både de ansatte og de foresatte er enige om at lesing som grunnleggende ferdighet er tema på foreldremøtene på de yngste trinnene.

Praksis som kan bli bedre:

De ansatte ved Strand skole erkjenner at skolens planverk knyttet til lesing ikke alltid preger det daglige undervisningsarbeidet i klasserommene.

Vi hører både av elevene, foresatte og de ansatte på skolen at mye av leseopplæringen er avhengig av den enkelte lærer. Det jobbes på ulike måter på de ulike trinnene. Ledelsen sier at det mangler en rød tråd i leseopplæringen ved Strand skole. De ansatte uttrykker ønske om en mer forpliktende plan som sikrer alle elever en god leseopplæring og en omforent praksis knyttet til lesing som grunnleggende ferdighet. Det finnes ingen

føringer for hvordan begynneropplæringen og den videre leseopplæringen skal være på Strand skole.

Skolen har erkjent at de har en stor jobb å gjøre før leseopplæringen kan sies å være satt inn i et system. Dette er et felles ansvar. Skolen har fremdeles en vei å gå for at alle erkjenner at nasjonale prøver er et nyttig verktøy i arbeidet med å utvikle god lesekompetanse hos elevene. Rektor sier at skolen ikke har et årshjul som styrer utviklingsarbeidet på skolen, men at det er ønskelig å få på plass en bedre systematikk for bruk av felles tid ved skolen. Dette for å sikre en kompetanseheving av alle ansatte som forplikter den enkelte i arbeidet med lesing som grunnleggende ferdighet.

VI. Etterord

Forskning på ekstern skolevurdering konkluderer med at en slik vurdering kan ha stor betydning for utvikling av skolen. Det avhenger imidlertid av hva skolen gjør med sin nye kunnskap etter vurderingsuka.

Strand skole har valgt lesing som grunnleggende ferdighet som sitt vurderingsområde i forbindelse med ekstern vurderingsuke. I tiden etter ekstern skolevurdering vil Strand skole få oppfølging av veilederkorpset i det videre arbeidet med vurderingsområdet. Veilederkorpset kan være en av skolens utviklingspartnere i arbeidet med å systematisere lesing som grunnleggende ferdighet. Skolen har gjennom sitt valg av vurderingsområde forpliktet seg til å jobbe videre med dette området.

Lesing er en grunnleggende ferdighet som ifølge Kunnskapsløftet skal integreres i opplæringen i alle fag. Alle lærere er dermed definert som leselærere med ansvar for lesing i sine fag. Lesekompetanse innebærer at elevene skal kunne forstå, bruke, reflektere over og engasjere seg i skrevne tekster for å kunne nå sine mål, utvikle sine kunnskaper og evner og settes i stand til å delta i samfunnet (OECD 2007:10).

Spørsmål til refleksjon

Hva skal lesing som grunnleggende ferdighet bety i arbeid med fagene på Strand skole?

Hvordan kan Strand skole sikre en felles læreplanforståelse der kompetansebegrepet omfattes av både ferdigheter og kunnskap? Hvordan kan Strand skole jobbe med å etablere en lik praksis som omhandler at alle lærere oppfatter seg selv som leselærere og vet hva dette innebærer innenfor sitt fagområde?

Hvordan skal Strand skole etablere gode arenaer for arbeidet med å analysere, reflektere og implementere ny læreplan?

Hvordan kan Strand skole gjennom en helhetlig plan sikre at de har en rød tråd i leseopplæringen?

Hvordan kan de ansatte ved Strand skole etablere en delingspraksis hvor de lærer av hverandres undervisningsmetoder?

Hvordan kan lesing som grunnleggende ferdighet sikres gjennom elevaktive metoder som omfatter refleksjon, forståelse og kritisk tenkning hos elevene?

Hvordan skal Strand skole sikre motivasjon for lesing hos alle elever?

Hvordan skal Strand skole sikre at resultater etter kartlegginger fra SOL, nasjonale prøver og andre kartleggingsverktøy blir analysert og fulgt opp med tiltak for hver enkelt elev? Hvordan skal tiltakene som iverksettes følges opp i ettertid?

Videre arbeid etter ekstern skolevurdering

Etter at vurderingen er over og rapporten er ferdig, starter skolens utviklingsarbeid. Prosessen styres av skoleledelsen og følges opp av skoleeier.

Rektors ansvar:

- Skolevurdererne presenterer rapporten for personalet ved skolen. Oppvekstansvarlig, skoleeier, komiteleder, rådmann, elevråd og FAU er representert når rapporten legges fram.
- Rapporten sendes umiddelbart til skolefaglig ansvarlig.
- Rektor presenterer rapporten for politikerne i hovedutvalg for oppvekst med oppvekstansvarlig i kommunen til stede innen 1 måned.
- Rektor melder innen 1 uker tilbake til regionkonsulenten om erfaringer med ekstern skolevurdering.
- På bakgrunn av det som kommer fram i rapporten setter rektor opp en prioritert plan for forbedringstiltak. Rektor presenterer plan for forbedringstiltak på rektormøte og for skoleeier innen 2 måneder.
- Planen iverksettes på skolen innen 3 måneder.
- Innen 6 måneder foretas en skriftlig evaluering av tiltakene. Har arbeidet med rapporten ført til de endringer man ønsker?

I denne prosessen er det viktig at vi hører på flere stemmer, både skoleeier, ansatte ved skolen og ikke minst foreldre og elever.

Evalueringen sendes oppvekstansvarlig. Evalueringen presenteres umiddelbart for politikerne i hovedutvalg for oppvekst.

- Tilbakemelding på arbeidet med utfordringene i vurderingsrapporten skjer som del av tilstandsrapporten/årsmeldinga hvert år til skoleeier.

Skoleeiers / oppvekstansvarliges ansvar:

- Skoleeier/oppvekstansvarlig involveres i valg av tema for ekstern vurdering.
- Tema forankres i kommunens/skolens satsingsområder.
- Oppvekstansvarlige har veiledningsansvar/oppfølgingsansvar.
- Rapporten tas inn i lederavtalen med rektorene og brukes i utviklingssamtalene.
- Rapporten skal være et verktøy i en utviklingsplan på skole/kommunenivå.
- Rapporten skal inn i tilstandsrapporten eller som vedlegg til denne.
- Oppvekstansvarlig etterspør evalueringen etter 6 måneder.

Veien videre - Stikkord om planlagte tiltak:

Skolens ledelse ønsker en videre implementering av SOL og bruk resultater fra nasjonale prøver og videre oppfølging av foreldreskolen. Videre ønsker ledelsen å lage en plan for hvilke tema som skal inn i foreldremøter på alle trinn. Det er ønskelig med mer klargjøring av at alle er leselærere og hva dette betyr inn i undervisning i fagene. Dette kan gjøres i sammenheng med at vi jobber med å implementere nye læreplaner.

Vedlegg A.

Deltakere i ekstern vurdering

- Interne: Elever, assistenter, lærere, rektor, foreldre
- Eksternvurdererne: Hilde Kristin Lorentsen, Gina Sakariassen
- Veilederkorpset: Britt-Mona Vang

Begrunnelse for valg av informanter

Alle foreldre ble invitert til foreldremøte, 20 stykker deltok. Alle ansatte deltok i samtaler med vurdererne i løpet av vurderingsuka. To elever fra hvert trinn deltok i samtaler med vurdererne. Trinnleder for barnetrinnet deltok sammen med rektor i samtale.

Vedlegg B. Tidsplan og aktiviteter

Dag	Klokkeslett	Hva	Hvor
Mandag	Kl 08.00	Presentasjon og si noe om våre roller i ekstern vurdering.	Personalrom
	Kl 09.00	Observasjon Småtrinnet	Klasserom
	Kl 11.00	Samtale med elever 1.-2.	Møterom
	Kl 12.30	Samtale med elever 3.-4.	Møterom
	Kl 13.30	Samtale ansatte	Personalrom
	Kl 15.00 Kl 19.00	Samtale ansatte Foreldremøte	Personalrom Personalrom
Tirsdag	Kl 08.00	Samtale	Møterom
	Kl 09.00	Observasjon mellomtrinnet	Klasserom
	Kl 11.00	Samtale elever 5.-7.trinn	Møterom
	Kl 12.30	Observasjon 8.-10.	Klasserom
	Kl 13.30	Samtale elever 8.-10.trinn	Møterom
Onsdag	Kl 08.00	Samtale rektor	Møterom
	Kl 09.00	Observasjon	Møterom
	Kl 10.00	Observasjon	Klasserom
	Kl 12.00	Rapportskriving	
Torsdag	Kl 08.00	Rapportskriving	
	Kl 11.00	Samtale og rapportfremlegg rektor	Møterom
	Kl 15.00	Rapportfremlegg	Personalrom

Tid	Tiltak	Ansvar
Okt/Nov 2017	Informasjon med framdriftsplan sendes til skolene som skal vurderes	Regionkonsulenten
Innen 15. januar 2019	Melde inn vurderingsområde/tema + dokumentasjon til regionkonsulenten	Skolene
23. januar 2019	Forberedelse til vårens vurdering. Utarbeidelse av framtidssbilde m.m	Vurdererne
Senest uke 5	Kontakt med skolene. Utsending av framtidssbilde og foreldrebrev	Vurdererne
Innen fredag uke 10	Skolene godkjenner framtidssbilde	Skolene
Uke 11	Utarbeidelse av skjema, intervjuguide, observasjonsskjema etc	Vurdererne
Uke 11	Skisserer innhold i vurderingsuka. Timeplan sendes skolene	Vurdererne
Uke 13	Vurderingsuke med framlegg av rapport	Skolene, vurdererne
Uke 15	Tilbakemelding til regionkonsulenten om erfaringer med ekstern skolevurdering. Se skjema	Skolene
Se "Oppfølgingsavtale etter ekstern skolevurdering".	Oppfølging etter ekstern skolevurdering. Se vedlagte "Oppfølgingsavtale etter ekstern skolevurdering"	Skolene

Vedlegg C. Metoder

Ståstedsanalyse og Organisasjonsanalyse

Ståstedsanalysen ble gjennomført på skolen for alle tilsatte.

Dokumentanalyse

I tillegg til ståstedsanalyse har skolen sendt Utviklingsplan for skolene i Osen for 2018-2025, ukeplaner og årsplaner, timeplaner, resultater på nasjonale prøver samt resultater på elevundersøkelsen. Samtaleguider er utarbeidet for alle informanter. Spørsmålene i disse samtaleguidene er alle hentet fra framtidsbildets tegn på god praksis.

Møte

Det er gjennomført møter med rektor hver dag, møter med ansatte, møter med elever og møter med foresatte. Vi hadde et eget møte hvor trinnleder for barnetrinn var med sammen med rektor

Observasjon

Det er foretatt observasjoner på alle trinn ved skolen

Vedlegg D. Tomme samtaleguider

Samtaleguide elever Strand skole vår 2019

Vurderingstema:

Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

Spørsmål vi vil du skal tenke gjennom til vurdererne kommer:

<i>Elevene viser glede og engasjement for lesing</i>	
Liker du å lese?	
Hva er det beste med å lese?	
Hva liker du best å lese?	
Hva er det verste med å lese?	
Leser du hjemme?	
Hva leser du hjemme?	
Når leser du på skolen?	

<p><i>Elevene er kjent med hvilke lesestrategier de kan bruke til ulike tekster</i></p> <p>Hva er det første du gjør når du skal lese en ny tekst? Hva må du se på? Vet du hva en lesestrategi er? Hvorfor bruker vi ulike lesestrategier?</p> <p>I hvilke fag leser dere mest? I hvilket fag er det vanskeligst å lese/forstå?</p>	
<p><i>Elevene viser forståelse for det de leser gjennom muntlig og skriftlig refleksjon</i></p> <p>Hva bruker dere å gjøre etter at dere har lest en tekst på skolen?</p> <ul style="list-style-type: none">- Samtale med medelev/lærer?- Svarer på spørsmål fra lærer?- Svarer på oppgaver?- Skriver om det dere har lest?- Andre ting?	
<p><i>Elevene er bevisste sin egen begreps-og leseutvikling</i></p> <p>Hva gjør du når du møter på ord du ikke forstår når du leser? Har læreren din fortalt deg hva du kan gjøre når du ikke forstår det du leser? Hvordan arbeider dere med nye ord og begreper på skolen? Vet du hva du må gjøre for å bli enda bedre til å lese? Hva vet du om din egen leseutvikling?</p>	

Snakker dere om din leseutvikling sammen med dine foresatte?	
Hva er bra med å være elev på Strand skole? Hva kunne du tenkt deg kunne bli bedre på skolen din? På hvilken måte kan elevene bidra til at Strand skole blir en enda bedre skole?	

Samtaleguide lærere Strand skole vår 2019

Vurderingstema:

Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

Spørsmål	Svar
<i>Alle lærere vektlegger lesing som grunnleggende ferdighet for læring i alle fag som legger til rette for gode leseopplevelser</i> Hva gjør dere for å fremme leselyst og leseglede? Hvordan vektlegges lesing som redskap for læring i alle fag? Hvordan tilpasses leseopplæringa i alle fag den enkelte elev? Hvordan gjør dere elevene kjent med forskjellige lesestrategier? Finnes det en plan på skolen for når forskjellige lesestrategier innføres i klassene? Hvordan bruker dere denne?	

<p>Lærerne motiverer og forklarer den enkelte elev hva som fremmer utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag</p> <p>Opplever dere at elevene er motiverte for lesing? Hvordan motiverer dere elevene for lesing i ulike fag? Norsk? Matematikk? Andre fag?</p>	
<p>Lærerne har fokus på begrepslæring i alle fag</p> <p>Har dere en plan/ retningslinjer for begrepsopplæring i de ulike fagene? Er elevene bevisste sin begrepsutvikling? Hvordan jobber dere med bevisstgjøring av elevene med tanke på begrepsinnlæring og begrepsutvikling?</p>	
<p>Lærerne bruker data fra kartleggingsprøver og nasjonale prøver til å tilpasse leseopplæringa til den enkelte elev i alle fag</p> <p>Hvilke kartleggingsverktøy bruker dere for å overvåke elevenes leseutvikling? Hvordan jobber dere videre med resultatene fra kartleggingene? Har dere et system for å overvåke om tiltak i forhold til lesing er virksomme? Hvordan benyttes nasjonale prøver før, under og etter gjennomføringen?</p>	
<p>Samarbeid og felles holdninger til lesing på Strand skole</p> <p>Er det satt av tid til kompetanseheving i personalet i forhold til lesing som</p>	

<p>grunnleggende ferdighet? Samarbeider lærerne i forhold til en felles og grunnleggende holdning som fremmer lesing i alle fag? Settes det av tid til kompetanseheving innenfor forskning rundt lesing? Har lærerne ved Strand skole tilstrekkelig kunnskap om lesing som grunnleggende ferdighet? Har Strand skole en plan for hvordan lesing som grunnleggende ferdighet ivaretas i alle fag? På hvilken måte arbeider skolen med at foresatte skal kunne bidra positivt til elevenes læring og utvikling i lesing? På hvilken måte støtter skolens ledelse opp om at lesing som grunnleggende ferdighet skal være et satsingsområde for Strand skole?</p>	
---	--

Samtaleguide ledelse Strand skole vår 2019

Vurderingstema:

Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

Spørsmål	Svar
<p><i>Skolen har en plan for hvordan lesing som grunnleggende ferdighet ivaretas i alle fag</i></p> <p>Har skolen en plan for hvordan man kan sikre god leseopplæring i alle fag?</p> <p>Er dette noe som alle lærere er kjent med?</p>	

<p>Hvordan opplever ledelsen at lærerne vektlegger lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?</p>	
<p>Skolen har en plan for bruk av resultater fra kartlegging og nasjonale prøver</p> <p>Har skolen en plan for oppfølging av resultater fra kartlegging og Nasjonale prøver?</p> <p>Er det satt av tid i skolens utviklingstid til dette arbeidet?</p> <p>Hvordan foregår arbeidet med bruk av disse resultatene?</p> <p>Hvordan sikrer man at det blir iverksatt relevante tiltak rettet mot elev / grupper?</p> <p>Har skolen hjelp/støtte av eksterne resurser i dette arbeidet (PPT, leseveileder..)</p>	
<p>Skoleledelsen følger opp arbeidet med kompetanseheving, refleksjon og erfaringsutveksling innenfor lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag</p> <p>Legges det til rette for kompetanseheving, refleksjon og erfaringsutveksling innenfor</p>	

<p>temaet «lesing som grunnleggende ferdighet» i alle fag i skolens planer og utviklingstid?</p> <p>Hvordan støttes lærerne i sitt arbeid med å sikre god leseopplæring i alle fag?</p>	
<p><i>Skolen arbeider bevisst med hvordan foresatte kan bidra positivt til elevenes læring og utvikling i lesing</i></p> <p>Hvordan jobbes det inn mot foreldre for at de skal bidra positivt til elevenes læring og utvikling i lesing?</p>	

Samtaleguide foresatte Strand skole vår 2019

Vurderingstema:

Hvordan jobber vi med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?

	Spørsmål	Svar
1	Hva er bra med Strand skole?	
2	Hva kan Strand skole bli bedre på?	
3	Er du som foresatt kjent med hvordan skolen arbeider med lesing og leseutvikling for ditt barn?	
4	På hvilken måte har du som foresatt fått opplæring i og er bevisst på hvordan du best kan motivere og støtte ditt barn i leseopplæringen?	
5	Hvordan opplever du dialogen med de voksne på skolen med tanke på ditt barns leseutvikling?	

- 6** Er lesing som grunnleggende ferdighet tema i møter mellom skole og hjem?
- 7** Hva tenker dere er det viktigste dere kan bidra med for at elevene skal ha en god leseutvikling?
- 8** Bli du som foresatt orientert om resultater etter kartlegginger?
- 9** Bli det satt inn nødvendige tiltak for videre utvikling av leseferdigheter for ditt barn?
- 10** Hvordan jobber skolen med tanke på at ditt barn skal være bevisst sin egen begreps- og leseutvikling?